

Een evaluatieonderzoek naar de effectiviteit van het YAR Vlaanderen coachingsprogramma op lange termijn: de beleving van jongeren.

Opzet van de studie

Zowel in het Globaal Plan Jeugdzorg 2006, de beleidsnota welzijn, volksgezondheid en gezin 2009 – 2014 als de beleidsnota welzijn, volksgezondheid en gezin 2014 – 2019 wordt er gewezen op het belang van wetenschappelijk onderzoek naar de effectiviteit en efficiëntie van de geboden hulp – en dienstverlening. Zo kan het beleid steeds verder onderbouwd en bijgestuurd worden. Kwaliteit van de zorg dient steeds een thema te zijn van beleidsgericht wetenschappelijk onderzoek. Het onderzoek vindt zijn maatschappelijke relevantie in het feit dat YAR Vlaanderen poogt bij te dragen aan de vermaatschappelijking van de zorg- en dienstverlening door middel van hun vrijwilligerswerking en relaties met hun partnerorganisaties. Dit concept omvat het mobiliseren van de samenleving om verbondenheid te creëren en elk individu een eigen zinvolle plek in de samenleving te geven.

Met dit idee in het achterhoofd heeft Valerie Van de Put, een studente van de Katholieke Universiteit Leuven, in het kader van haar masteropleiding in de criminologische wetenschappen een thesisonderzoek uitgevoerd binnen YAR Vlaanderen. Het betreft een evaluatieonderzoek naar de effectiviteit van het YAR Vlaanderen coachingsprogramma op lange termijn in de beleving van jongeren. Bij acht willekeurige jongeren - die ongeveer een jaar geleden hun coachingsprogramma hebben afgerond in de provincies Antwerpen, Limburg en Vlaams-Brabant/Brussel - werden er diepte-interviews afgenomen. Hierbij werden er drie centrale elementen bevraagd: de beleving van het YAR coachingsprogramma door de jongeren, de door YAR Vlaanderen vooropgestelde parameters (dagbesteding, woonsituatie en politiecontacten) en de persoonlijke doelstellingen van de jongeren in kwestie.

Resultaten

Alle jongeren geven één jaar na het volgen van het YAR coachingsprogramma aan positief terug te kijken op hun deelname en de periode daarop volgend. Zelfs de jongeren die aangaven niet geheel vrijwillig deel te hebben genomen rapporteerden positieve effecten.

Vooraf de residentiële trainingsweek blijkt een belangrijk proces te zijn om verandering op gang te brengen ondanks dat het door sommigen ervaren wordt als een emotioneel vermoeiende week. Jongeren geven aan geleerd te hebben om gebeurtenissen te relativiseren en enkel te kijken naar de feiten die zich in hun leven aanbieden en zich niet te focussen op het verhaal dat ze daarrond kunnen maken. Ook spreken ze over een veilige omgeving waarin ze zich gesteund voelden en beseften dat ze niet de enige zijn die negatieve dingen meegemaakt hebben in hun leven.

Om een positieve evolutie te bekomen en te behouden blijken jongeren vaak terug te vallen op de steun van de coaches. Jongeren vonden het belangrijk om tijdens het natraject een individuele coach te hebben waar ze alles tegen konden zeggen. Het contact met de coach ontstaat natuurlijk niet vanzelf, dat had volgens hun tijd nodig om te groeien. Jongeren apprecieerden het ook dat hun coach bleef bellen en langskomen tijdens het natraject ook al wilden ze dat zelf soms niet. Daarnaast geven de jongeren aan dat ze het leuk vonden om mekaar terug te zien op de groepsbijeenkomsten waar ze ervaringen konden delen met elkaar.

De meeste jongeren hebben het jaar na hun deelname op een positieve manier ervaren. Twee jongeren gaven aan dat de periode vlak na de slotceremonie nog moeilijk was maar ze toen nog steeds bij hun coach terecht konden. Het merendeel van de jongeren geeft aan nog wel eens terug te denken aan hun YAR-traject. Dit heeft dan betrekking op de vaardigheden die ze verworven hebben, de sfeer, de vrijwilligers en de doelstellingen.

Ook is er een duidelijke evolutie merkbaar in de door YAR Vlaanderen vooropgestelde parameters. Er is een duidelijk verschil tussen de situatie van voor de deelname aan YAR en een jaar na de deelname. Waar de meeste jongeren voor hun deelname zelden of niet naar school gingen (spijbelen, op straat rondhangen, shoppen, gamen, enz.) geven ze een jaar na deelname aan naar school te gaan, te werken of op zoek te zijn naar werk. Ook de politiecontacten zijn beduidend minder of zelfs volledig verdwenen een jaar na hun deelname. Voor de start van het programma verbleven 4 jongeren in een open of halfopen instelling, 1 jongere in een gesloten instelling en 3 jongeren thuis. Een jaar na het programma wonen de meeste jongeren bij (één van) de ouders, bij familie of alleen. Slechts 2 van de 8 jongeren verblijven nog in een open instelling.

De persoonlijke doelstellingen van de jongeren hadden meestal betrekking op de categorieën school, context en vertrouwen. Andere doelen luiden als volgt: ik wil nee leren zeggen, ik wil beter omgaan met emoties, ik wil meer verantwoordelijkheid opnemen, enz. Over het algemeen kan gesteld worden dat jongeren tevreden zijn over het behalen van hun doelen. Er werd hun bij ieder doel gevraagd een score toe te kennen van 0 tot 10 om weer te geven in welke mate ze vonden dat hun doel op dat moment (een jaar na deelname) gerealiseerd was. Geen enkel doel kreeg een score lager dan 5 op 10 toegekend. Zelfs 10 van de 15 doelen kregen een score hoger dan 7 op 10. Aan de context werd er bijvoorbeeld gewerkt door gesprekken aan te gaan met ouders, familie en vrienden (zelfstandig of met steun van YAR). Een andere oorzaak die de jongeren aangeven voor het behalen van hun doelen is een 'klik' die ze gemaakt hebben door de ervaringen die ze opgedaan hebben tijdens hun YAR-traject.

Conclusie

De algemene conclusie luidt dat het YAR Vlaanderen coachingsprogramma als een positief programma beschouwd wordt door de jongeren die vanuit de verschillende provincies deelnamen aan het onderzoek. Jongeren geven aan dat het programma een meerwaarde

biedt in hun leven omdat ze vaardigheden verworven hebben die ze later nog kunnen gebruiken. Eén jongere gaf aan dat het programma misschien niet op alle vlakken even werkzaam was, maar er zeker wel een aantal dingen veranderd zijn. Sommige jongeren schrijven hun succes toe aan het behalen van hun doelen terwijl anderen aangeven dat het voor hen een succes was omdat ze hebben leren nadenken over zichzelf, het verleden, de toekomst en het leven. Eén iemand geeft aan dat het een goed programma is om verandering teweeg te brengen zonder dat je het zelf beseft. Tot slot vinden alle deelnemers dat het een goed programma is om jongeren te helpen, sommigen hebben het zelfs aangeraden aan anderen.

Positieve punten:

- + Er is altijd steun
- + Jongeren hebben respect voor elkaar
- + Je mag fouten maken zonder dat je daarvoor afgestraft wordt
- + Warme vrijwilligers die werken vanuit eigen ervaring

Negatieve punten:

- Lang stilzitten tijdens de sessies
- Sporten op nuchtere maag
- Er zijn altijd coaches aanwezig, soms wil je eens alleen zijn
- Natraject is het definitieve einde en coaches mogen volgens een jongere geen contact meer zoeken, andersom wel